

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ЧОБИТОК ВІКТОРІЯ ІВАНІВНА

УДК 658.1:656.078.8

**УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ НА
ЗАСАДАХ КОНТРОЛІНГУ**

спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2012

Дисертацією є рукопис
Робота виконана в Українській інженерно – педагогічній академії
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент
Прохорова Вікторія Володимирівна
Українська інженерно-педагогічна академія,
професор кафедри економіки підприємницької та
освітньої діяльності

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Амосов Олег Юрійович
Харківський регіональний інститут державного
управління Національної академії державного
управління при Президентові України,
перший заступник директора

кандидат економічних наук
Ареф'єв Сергій Олегович
Українська інженерно – педагогічна академія,
старший викладач кафедри менеджменту

Захист відбудеться «18» травня 2012 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.820.05 Української державної академії залізничного транспорту за адресою: 61050, м. Харків, майдан Фейєрбаха 7, ауд. 3. 501.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Української державної академії залізничного транспорту за адресою: 61050, м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, ауд. 2. 209.

Автореферат розісланий «17» квітня 2012р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Чорнобровка

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні умови розвитку транспортної системи, що характеризуються процесами глобалізації, посилення і розвитку міждержавних зв'язків, активізації інноваційно-інвестиційного середовища дають можливість, з одного боку, виходу промислових підприємств залізничного транспорту на світовий ринок, а з іншого – забезпечують доступ на національний ринок іноземних конкурентів. Розвиток промислових підприємств залізничного транспорту сприяє формуванню матеріально-технічної бази виробництва, активної частини основних виробничих фондів, створює підґрунтя для розвитку підприємств усіх галузей економіки.

Процеси трансформації економічних відносин і розвитку ринкової взаємодії, що характеризуються суттєвою зміною зовнішнього середовища господарювання, загостренням і посиленням конкурентної боротьби, вимагають від керівників пошуку і застосування нових, найбільш ефективних підходів і форм управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту.

Тенденції розвитку науки управління зумовили еволюцію управління потенціалом конкурентоспроможності промислового підприємства залізничного транспорту від поточної діяльності до визнання необхідності постійності цього процесу. Кожне з вітчизняних підприємств залізничного транспорту, функціонуючи стабільно чи з кризовими симптомами, має враховувати неминучість виникнення ризикових ситуацій, які можуть призвести до збоїв у його роботі або до серйозної дестабілізації, та постійно оновлювати окремі функціональні елементи управління потенціалом конкурентоспроможності підприємства залізничного транспорту на засадах контролінгу.

Дослідженню проблеми управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств присвячено низку робіт вітчизняних і закордонних вчених-економістів: О.І.Абалкіна, О.Ю.Амосова, І.Ансоффа, С.О.Ареф'єва, Б.Є.Бачевського, А.Є.Воронкової, А.А.Герасимова, В.Л.Диканя, І.В.Заблудської, С.В.Касьянюка, М.Є.Кокотька, Т.Д.Костенка, Ф.Котлера, Л.М.Малярець, В.В.Прохорової, О.О.Решетняка, І.М.Рєпіної, В.С.Рижикова, О.М.Тищенко, Л.О.Української, О.С.Федоніна, Н.В.Чебанової, В.Г.Шинкаренка та інших.

Незважаючи на широкий спектр питань, охоплених дослідженням, недостатньо опрацьованими як у зарубіжній, так і у вітчизняній літературі залишаються питання сутності та теоретико-методичного інструментарію управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств; розробки методичних підходів до діагностики рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств з використанням сучасних методів; моделювання управлінських рішень на основі аналітично-діагностичних методів управління промисловими підприємствами залізничного транспорту; комплексних підходів до розробки моделей і механізмів

управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу. Вищенаведене, безумовно, підтверджує актуальність обраної теми дисертаційної роботи і обумовлює основну мету та завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Української інженерно - педагогічної академії за темою «Дослідження впливу держави на розвиток корпоративного управління підприємств України» (номер державної реєстрації 0109U004816), відповідає цілям Концепції Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки на 2007-2015 роки, Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів, Стратегії розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року.

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є наукове обґрунтування теоретико-методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу в умовах перманентних змін зовнішнього середовища, обумовлених трансформаційними процесами економіки України.

Для досягнення мети в дисертації поставлено і вирішено такі завдання:

обґрунтовано необхідність вирішення проблем управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання;

проаналізовано теоретико-методичні аспекти формування потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств як економічного процесу; уточнено авторське розуміння сутності поняття «потенціал конкурентоспроможності підприємств», «контролінг в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств»;

досліджено наявні методи оцінки потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств; обґрунтовано необхідність застосування системи контролінгу в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств;

проведено комплексну та рейтингову оцінку потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту; запропоновано використання методів контролінгу для оцінки потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту;

розроблено концептуальні основи управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу;

запропоновано методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту;

проведено прогнозування рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту та запропоновано науково-практичний підхід щодо формування системи контролінгу.

Об'єктом дослідження є процес управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних положень управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств на засадах контролінгу.

Методи дослідження. Науково-теоретичну і методологічну основу виконання дослідження становлять методи: *узагальнення та системного аналізу* – для систематизації теоретичних положень щодо сутності, цілей, функцій і принципів системи управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств; *аналізу та синтезу* – для вивчення об'єкта дослідження і виявлення його складових елементів; *таксономії* – для розрахунку інтегральних показників рівня економічного потенціалу підприємств; *фінансово-економічного та статистичного аналізу* – для визначення та узагальнення тенденцій зміни рівня потенціалу конкурентоспроможності промислового потенціалу; *кореляційно-регресійного аналізу* – для визначення впливу показників діяльності підприємств на рівень потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств; *класифікації у рамках теорії розпізнавання образів* – для ідентифікації підприємств за рівнем економічного потенціалу, *екстраполяції* – для визначення прогнозних показників, *графічний* – для оформлення висновків проведених досліджень

Вихідну інформаційну базу для дослідження становлять законодавчі та нормативні акти України, вітчизняні та зарубіжні наукові публікації, офіційні статистичні матеріали, дані бухгалтерської звітності промислових підприємств України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні теоретичних основ і розробці методичних підходів до управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу. У процесі дослідження отримано такі найсуттєвіші результати:

удосконалено:

визначення сутності понять: «потенціал конкурентоспроможності підприємства», під яким розуміють сукупність реальної і потенційної здатності підприємства використовувати наявні та приховані ресурси для досягнення цілей, вирішення завдань по забезпеченню сталого функціонування та розвитку підприємства, що дозволило обґрунтувати доцільність формування управління потенціалом конкурентоспроможності та визначити основні його закономірності, тенденції і складові у контексті забезпечення параметрів діяльності підприємства; «контролінг в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств», під яким розуміють відокремлену саморегульовану підсистему ефективного управління, пов'язану

із спостереженням, аналізом, плануванням, саморегулюванням, удосконаленням внутрішньої структури, що дозволило виділити існуючий, використаний, зарезервований та надлишковий потенціал розвитку за складовими;

методичний підхід до оцінки рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту з використанням бенчмаркінгових механізмів, який, на відміну від існуючих, базується на виявленні найбільш важливих чинників, що зумовлюють тенденції функціонування та розвитку підприємств із виділенням сукупності певних ознак цих чинників для підготовки варіантів можливих рішень і їх реалізації; який є потужним інструментом (методом) для ініціації прориву мислення, інноваційної діяльності, вдосконалення та надання виключних підсумкових результатів та є підставою для розробки управлінських заходів бенчмаркінгового характеру на стратегічному і операційному рівнях;

методика оцінки складових потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, яка, на відміну від існуючих, розширена за рахунок комплексної та рейтингової оцінки рівня складових потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, базується на визначенні складу показників, що, по своїй суті відображає особливості та закономірності кожної зі складових потенціалу конкурентоспроможності та є основою забезпечення шляхів удосконалення функціонального підґрунтя управління;

методичний підхід формування управлінських рішень щодо підвищення рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, що, на відміну від існуючих, синтезує вплив кількісних і якісних компонент, ґрунтується на використанні багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу, розподілу підприємств за кластерами, оцінці ефективності виявлення резервів і прогнозуванні тенденцій, та відображає ступінь інтенсивності та спрямованості змін у процесах реалізації потенціалу конкурентоспроможності підприємств, та є основою розробки стратегії й тактики стійкого функціонування та розвитку промислового підприємства залізничного транспорту;

науково-практичний підхід до формування системи контролінгу в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств, що включає розробку взаємопов'язаних складових відособленої, саморегульованої підсистеми ефективного управління, яка синтезує у собі елементи спостереження, аналізу, планування, саморегулювання, удосконалення внутрішньої структури, та на відміну від існуючих, дозволяє генерувати моделі формалізації поведінки підприємства як економічної системи під впливом активізації зовнішнього середовища та обирати оптимальний сценарій розвитку;

набуло подальшого розвитку:

систематизація методів оцінки потенціалу конкурентоспроможності підприємств, що, на відміну від існуючих, ґрунтується на формуванні

оптимального балансу показників з урахування особливостей специфіки діяльності промислових підприємств та забезпечує вирішення конкретних завдань у процесі прийняття рішень з управління їх потенціалом конкурентоспроможності;

концептуальні основи управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу, що на відміну від існуючих, базуються на принципах системності, закономірності, послідовності та альтернативності формування управлінських рішень в стратегічному та тактичному аспектах, дозволяють поєднувати методи та інструменти контролінгу в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, що дає можливість продукувати якісні та своєчасні управлінські рішення в залежності від акценту на вирішення проблеми та забезпечує його адекватну поведінку в умовах трансформаційної економіки.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що пропозиції та рекомендації, сформульовані як результати дослідження, дозволяють промисловим підприємствам забезпечити якісну систему управління потенціалом конкурентоспроможності. Методичні рекомендації щодо управління потенціалом конкурентоспроможності впроваджено в роботу таких підприємств і установ: ВАТ «Тепловозоремонтний завод» м. Полтава (довідка про впровадження № 345/89 від 15.12.2011 р.), ВАТ «Ізюмський тепловозоремонтний завод» (довідка про впровадження № 127/46 від 03.01.2012 р.), ТОВ «Харківтрансмашпроект» (довідка про впровадження № 183/34 від 22.12.2011 р.), Головне управління промисловості, транспорту і зв'язку ХОДА (довідка про впровадження № 05-1-38/3512/1 від 28.12.2011 р.).

Результати дослідження використовуються в Українській інженерно-педагогічній академії при викладанні курсів «Потенціал і розвиток підприємства» та «Управління потенціалом підприємства» (довідка про впровадження № 258/2 від 28.12.2011 р.)

Особистий внесок здобувача. Особистим внеском здобувача є сформульовані й обґрунтовані наукові положення, висновки й рекомендації щодо управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств. Дисертаційна робота є особистою науковою працею здобувача. Усі результати, отримані безпосередньо здобувачем, знайшли своє відображення в опублікованих працях. У дисертації здобувач використовував власні наукові ідеї. Внесок здобувача в роботах, які написані у співавторстві, відображено у публікаціях [4, 7, 9] за списком опублікованих праць, наведених в авторефераті.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження, висновки і рекомендації, викладені в дисертації, доповідалися і були схвалені на III Міжнародному форумі молодих вчених «Ринкова трансформація економіки постсоціалістичних країн: стан, проблеми, перспективи» (15-16 травня 2008 р. м. Харків); VI Міжнародній науково – практичній конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів» «Оптимум - 2008» (3-5 грудня 2008 р. м. Харків); 1 Международной научно-практической

конференції «Человек-технологии-среда» (15-19 вересня 2009 р. м. Судак), Матеріали науково – практичної конференції «Стратегія і динаміка відтворення основних фондів: тенденції, аспекти, моделі економічного розвитку» (20-21 січня 2009 р. м. Харків); XLIV Науково-практичній конференції науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів та співробітників УПА (15-16 лютого 2010 р. м. Харків); XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Соціально-економічні проблеми регіонального розвитку» (2 грудня 2011 р. м. Дніпропетровськ); XII Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання» (12 грудня 2011 р. м. Донецьк); Міжнародній науково-практичній конференції «особливості функціонування підприємств України в сучасних економіко-правових умовах» (7-9 грудня 2011р. м. Дніпропетровськ); Міжнародній науково-практичній конференції «Инновационные модели развития финансовой, экономико-производственной, образовательной и социально-гуманитарной сфер государственности» (14 грудня 2011 р. м. Харків).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 22 наукові праці, у тому числі 12 статей у фахових наукових виданнях. Загальний обсяг публікацій складає 6,11 - друк. арк., з яких особисто здобувачеві належить 5,72 ум.-друк. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел. Загальний обсяг роботи – 322 сторінки машинописного тексту, вона містить 39 таблиць, з них 21 займає 32 повних сторінки; 53 рисунка, з них 29 займають 29 повних сторінок; 3 додатки на 29 сторінках, список використаних джерел з 243 найменувань на 23 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 209 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі** – «**Теоретичні основи управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту**» – обґрунтовано необхідність вирішення проблем управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання, розглянуто основні теоретичні підходи до визначення понять «конкурентоспроможність», «потенціал», «контролінг»; встановлено взаємозв'язок між поняттями «потенціал» та «конкурентоспроможність», декомпозиційний аналіз яких дозволив автору визначити поняття «потенціал конкурентоспроможності»; проведено

систематизацію методів оцінки потенціалу конкурентоспроможності підприємств, уточнено зміст поняття «контролінг в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств».

У роботі обґрунтовано взаємозв'язок понять «конкурентоспроможність підприємства» і «потенціал», що надало змогу удосконалити авторське розуміння сутності поняття «потенціал конкурентоспроможності підприємств» як сукупності реальної і потенційної здатності підприємства використовувати наявні та приховані ресурси для досягнення цілей, вирішення завдань по забезпеченню сталого функціонування та розвитку підприємства, що дозволило обґрунтувати доцільність формування управління потенціалом конкурентоспроможності та визначити основні його закономірності, тенденції і складові у контексті забезпечення параметрів діяльності підприємства; аналіз теоретико-методичних аспектів формування потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств як економічного процесу.

Автором систематизовано методи оцінки потенціалу конкурентоспроможності підприємств, що ґрунтуються на формуванні оптимального балансу показників з урахуванням особливостей специфіки діяльності промислових підприємств та забезпечують вирішення конкретних завдань у процесі прийняття рішень щодо управління їх потенціалом конкурентоспроможності.

Автором сформульовано мету управління потенціалом конкурентоспроможності підприємства на засадах контролінгу, сутність якої полягає в діагностуванні фактичного техніко-економічного і фінансового стану, порівнянні його з прогнозованим, виявленні тенденцій і закономірностей розвитку потенціалу конкурентоспроможності підприємства, запобіганні негативному впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на забезпечення життєздатності й постійного функціонування підприємства за будь-яких економічних, політичних, соціальних та інших змін.

Розроблено декомпозиційний аналіз поняття «контролінг в управлінні потенціалом конкурентоспроможності» в сучасній економічній думці з метою визначення авторського розуміння сутності поняття «контролінг в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств», під яким розуміють відособлену саморегульовану підсистему ефективного управління, пов'язану із спостереженням, аналізом, плануванням, саморегулюванням, удосконаленням внутрішньої структури, що дозволило виділити існуючий, використаний, зарезервований та надлишковий потенціал розвитку за складовими (рис. 1).

Систематизація класичних функцій управління та функцій контролінгу дозволила автору обґрунтувати функції управління потенціалом конкурентоспроможності на засадах контролінгу, до яких відносять планування, контроль, аналіз, мотивацію, організацію, з метою виявлення їх сутності, що є основою деталізації функціональної спрямованості управління (рис. 2).

Рис. 1. Декомпозиційний аналіз поняття «контролінг в управлінні потенціалом конкурентоспроможності» в сучасній економічній думці

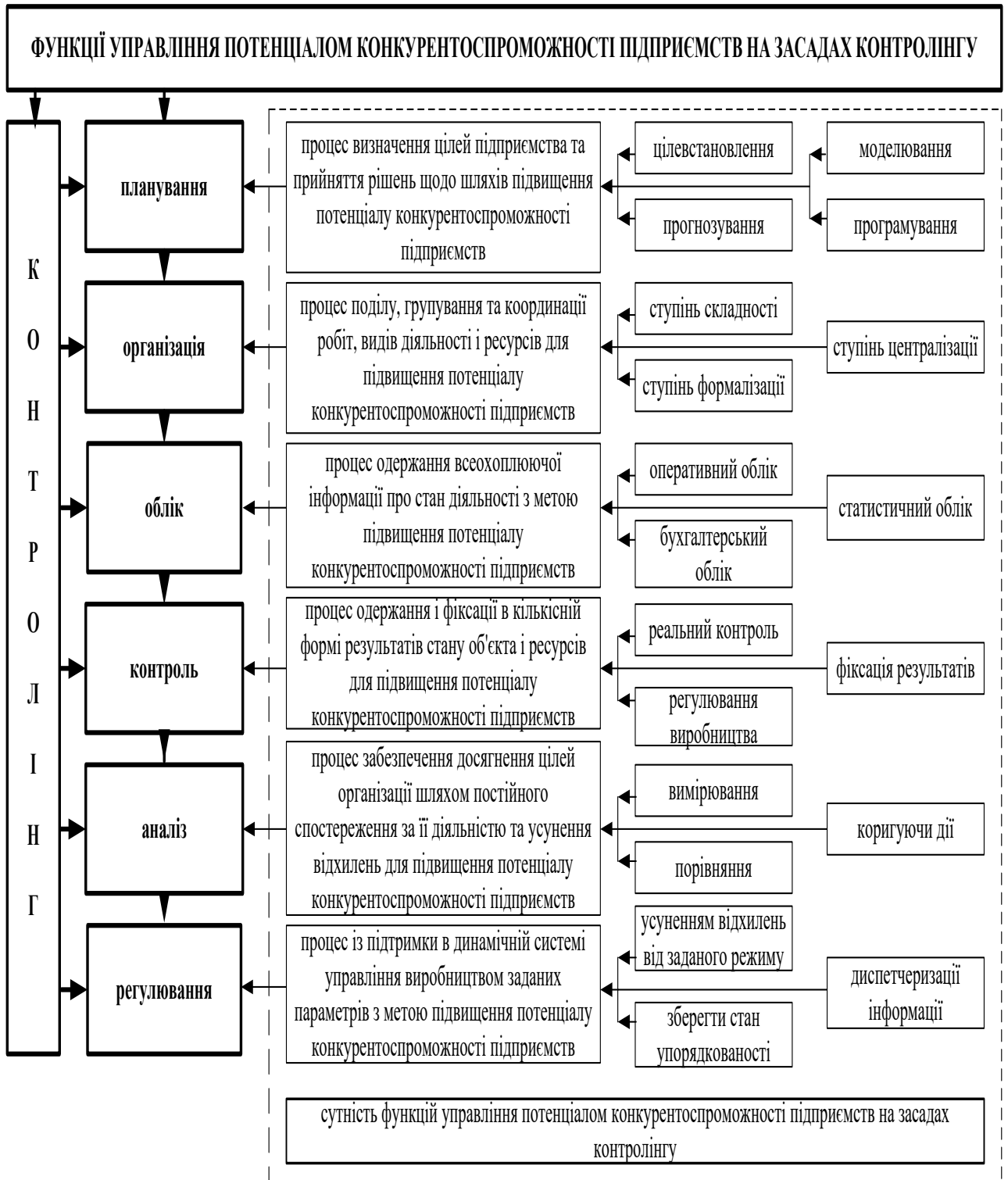

Рис. 2. Функції управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств на засадах контролінгу

Автором доведено, що необхідність створення системи контролінгу обумовлена підвищенням нестабільності зовнішнього середовища, що, в свою чергу, вимагає посилення уваги до прогнозування майбутнього стану об'єктів; прискорення реакції суб'єктів управління на зміни у діяльності підприємства, що досягається на основі відстеження відхилень від довгострокових планів за

допомогою певного набору показників і виявлення тенденцій; розробки та постійного коригування стратегічних прогнозів і планів розвитку промислового підприємства.

У другому розділі – **«Діагностика стану потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту»** – проведено діагностику стану потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, розроблено методичний підхід до оцінки складових потенціалу конкурентоспроможності промислового підприємства, запропоновано використання методів контролінгу для оцінки потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту.

Запропонований автором алгоритм методичного підходу до оцінки складових потенціалу конкурентоспроможності промислового підприємства залізничного транспорту має низку переваг: по-перше, він базується на комплексному, багатовимірному підході до оцінювання ефективності функціонування промислового підприємства; по-друге, його характеристика дозволяє оцінити й проаналізувати внесок кожної складової у розвиток промислового підприємства залізничного транспорту (рис. 3).

Діагностика стану потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту дозволяє визначити величину резервних можливостей для його подальшого розвитку і сприятиме створенню довгострокової та гнучкої системи управління потенціалом конкурентоспроможності промислового підприємства залізничного транспорту.

У роботі проведено комплексну та рейтингову оцінку потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, за допомогою якого виявлено, що розвиток промислових підприємств залізничного транспорту обумовлений не тільки обсягом ресурсів, але і ступенем збалансованості складових. Вирішення проблеми забезпечення ефективної діяльності промислових підприємств залізничного транспорту значною мірою залежить від раціонального використання всіх його потенційних можливостей. Це підтверджує об'єктивну необхідність оцінки потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту та ефективності його використання, що дозволяє чітко управляти його структурою та основними характеристиками складових елементів. У рамках запропонованого методичного підходу за допомогою методу таксономії автором визначено інтегральні показники потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту (табл. 1.) для прогнозування рівня розвитку потенціалу конкурентоспроможності підприємств, що є основою формування системи заходів щодо підвищення загального рівня управління.

У межах проведеного дослідження автором запропоновано використання методів контролінгу для оцінки потенціалу конкурентоспроможності на основі бенчмаркінгових механізмів, що надало змогу більш детально проаналізувати діяльність промислових підприємств залізничного транспорту та надати рекомендації щодо впровадження управлінських рішень.

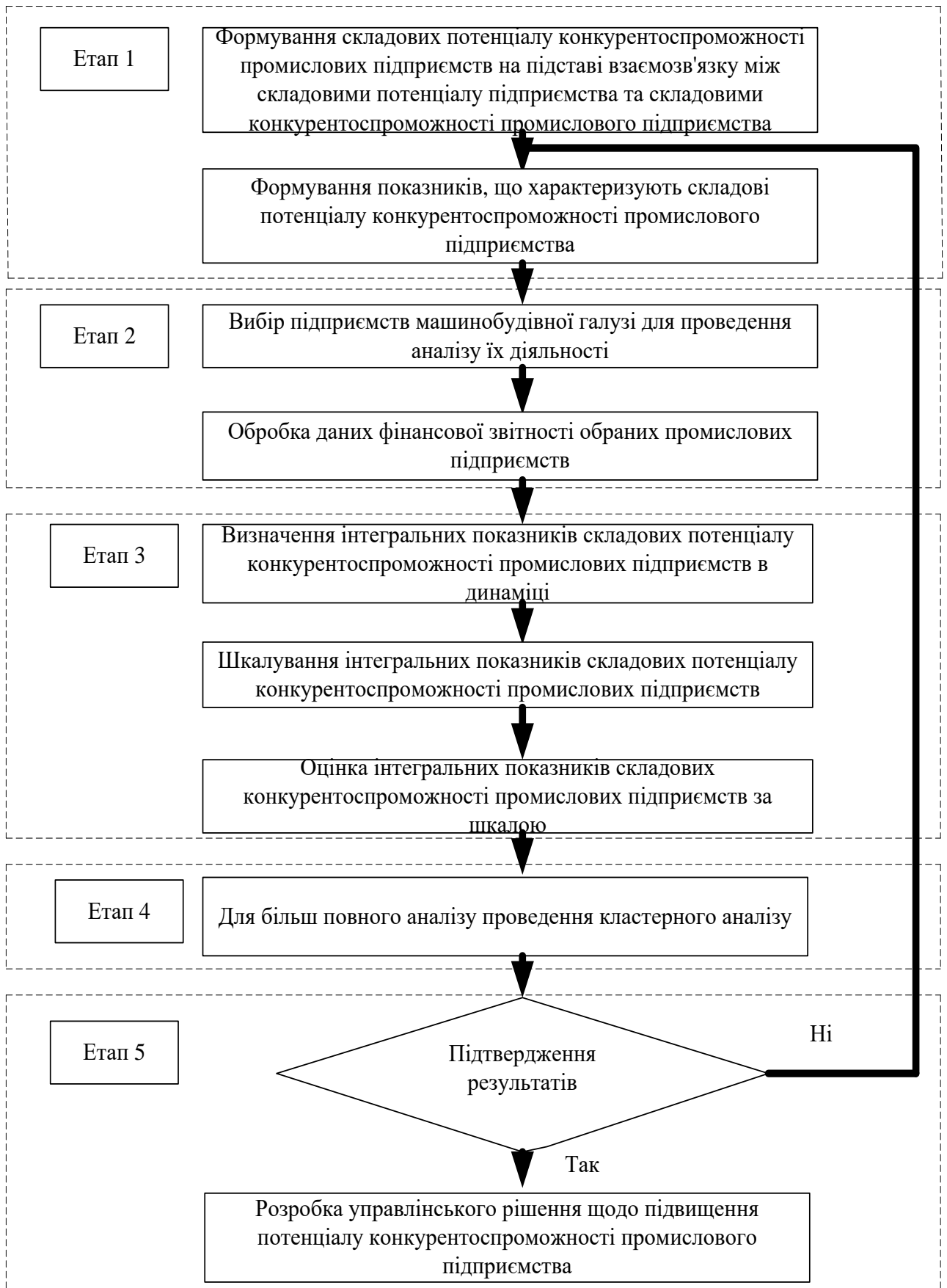

Рис. 3. Алгоритм методичного підходу до оцінки складових потенціалу конкурентоспроможності промислового підприємства залізничного транспорту

Таблиця 1.

Загальний інтегральний показник потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту 2001 – 2010 рр.

Назва підприємства	Роки									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ВАТ «Азовмаш»	0,384	0,359	0,423	0,418	0,425	0,419	0,415	0,373	0,449	0,384
ВАТ «Дніпропетровський тепловозоремонтний завод»	0,321	0,283	0,326	0,322	0,322	0,316	0,322	0,327	0,298	0,303
ВАТ «Запорізький електровозоремонтний завод»	0,313	0,246	0,292	0,328	0,247	0,319	0,247	0,293	0,200	0,292
ВАТ «Ізюмський тепловозоремонтний завод»	0,276	0,222	0,233	0,238	0,240	0,243	0,240	0,230	0,227	0,234
ВАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод»	0,296	0,334	0,362	0,414	0,463	0,381	0,463	0,361	0,416	0,365
ВАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»	0,271	0,240	0,190	0,266	0,246	0,272	0,246	0,239	0,277	0,274
ВАТ «Київський електровагоноремонтний завод ім. Січневого повстання 1918 року»	0,355	0,367	0,377	0,420	0,374	0,428	0,417	0,378	0,415	0,411

Таким чином, на підставі проведеного аналізу автором зроблено висновок, що процеси формування потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту не завжди є визначеними й припускають вплив відхилень. Управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту має стратегічний характер, що передбачає постійний пошук і реалізацію нових можливостей.

У третьому розділі – «Удосконалення методичного забезпечення управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу» - розроблено концептуальні основи управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу; запропоновано методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня потенціалу конкурентоспроможності та здійснено прогноз рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, запропоновано науково-практичний підхід до формування системи контролінгу.

Автором доведено, що процес управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу необхідно розглядати і як елемент оперативного управління підприємством, і як складову стратегічного управління. У зв'язку з цим запропоновано концептуальні основи контролінгу в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, які поєднують два відокремлених, але в той же час взаємозалежних блоки – стратегічний та тактичний рівень (рис. 5).

У межах проведеного дослідження побудована економіко-математична модель залежності загального інтегрального показника від показників складових потенціалу конкурентоспроможності та виділено три кластери

залежно від рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на основі кластерного поділу, за якими складена модель управлінських впливів (табл. 2).

Це дало змогу розробити моделі управлінських впливів, які дозволяють визначити стан і рівень розвитку потенціалу конкурентоспроможності, що об'єктивно підтверджує необхідність упровадження заходів щодо формування корегуючих рішень з управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту.

Таблиця 2.

Результати побудови кореляційно-регресійної моделі для промислових підприємств залізничного транспорту, що розбиті на кластери за 2001-2010 роки

Рівняння регресії	Коефіцієнт множинної кореляції R	Коефіцієнт детермінації R ²	Нормований R квадрат	Критерій Фішера F	Похибка апроксимації
1 кластер					
Підприємства з високим рівнем потенціалу конкурентоспроможності підприємств (ВАТ «Азовмаш», ВАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод», ВАТ «Київський електровагоноремонтний завод ім. Січневого повстання 1918 року»)					
$Y = 0,4624 + 0,1726 v_9 + 0,2012 f_4 + 0,2191 n_2 + 0,1042 r_3 + 0,3720 m_1$	0,768	0,815	0,723	10,11	0,0124
2 кластер					
Підприємства з низьким рівнем потенціалу конкурентоспроможності підприємств (ВАТ «Ізюмський тепловозоремонтний завод», ВАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»)					
$Y = 0,3717 + 0,1658 v_6 + 0,5362 f_5 + 0,51708 k_2 + 0,4101 n_4 + 0,3471 m_3$	0,810	0,671	0,651	10,15	0,0181
3 кластер					
Підприємства з середнім рівнем потенціалу конкурентоспроможності підприємств (ВАТ «Дніпропетровський тепловозоремонтний завод», ВАТ «Запорізький електровагоноремонтний завод»)					
$Y = 0,15041 + 0,5238 v_3 + 0,2781 f_6 + 0,4239 k_5 + 0,3728 r_1 + 0,1105 m_2$	0,751	0,811	0,711	11,21	0,0173

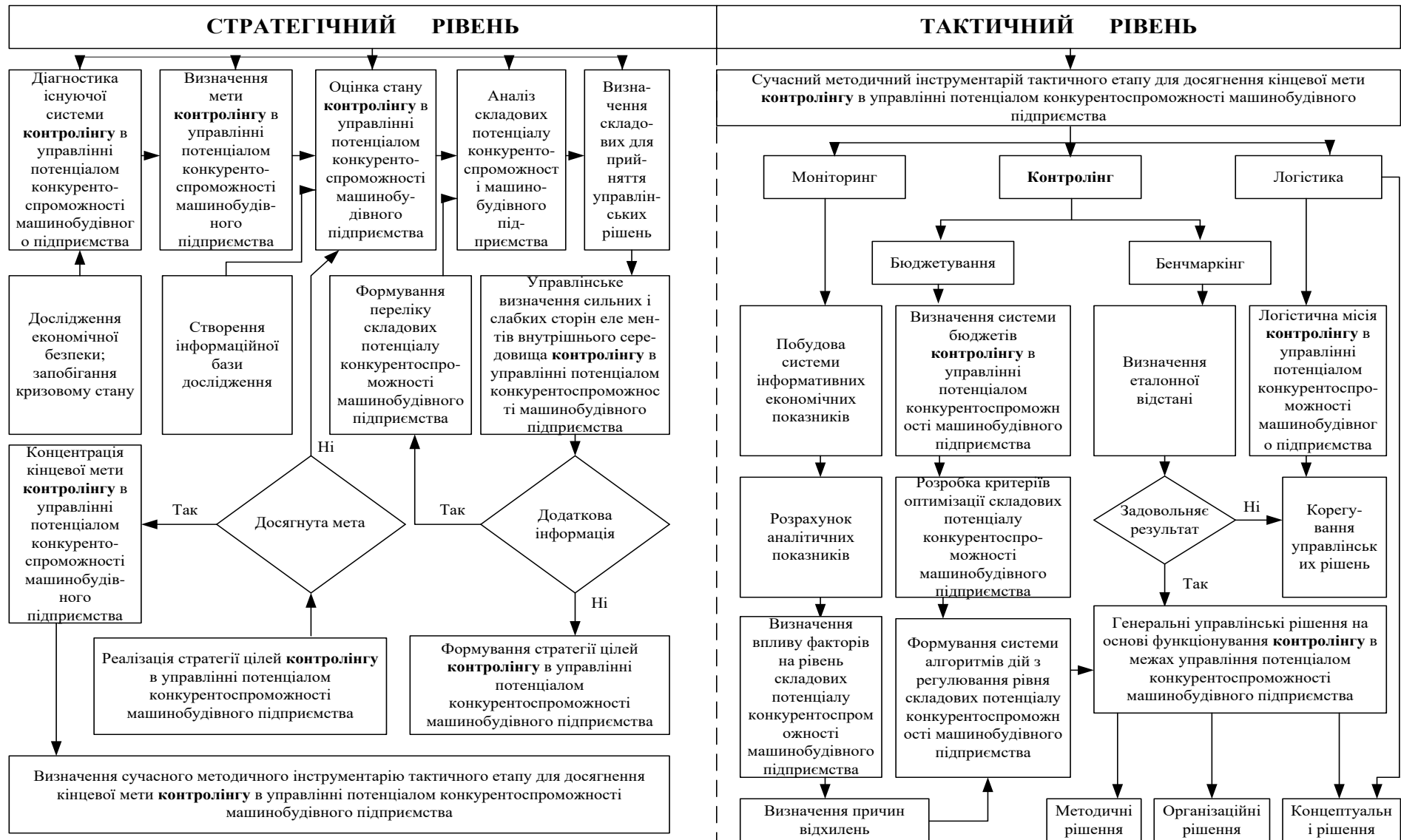

Рис. 5. Концептуальні основи управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролю

Проведене автором дослідження дало змогу сформулювати систему заходів щодо формування системи контролінгу на промислових підприємствах залізничного транспорту, що дозволяє вчасно приймати управлінські рішення з підвищення рівня потенціалу конкурентоспроможності (рис. 6.).

Таким чином, аналіз та оцінка рівня потенціалу конкурентоспроможності промислового підприємства залізничного транспорту дозволили зробити висновок про те, що погіршення якості прогнозування та зниження ефективності управління зумовлюють проектування та розробку принципово нових підходів до діагностування стану управління потенціалом конкурентоспроможності з використанням заходів підвищення ефективності та удосконалення системи контролінгу.

Рис. 6. Заходи щодо формування системи контролінгу на промислових підприємствах залізничного транспорту

Автором визначено, що однією із найважливіших функцій управління є прогнозування. Основними методами прогнозування, що використовуються в системі управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств, є методи екстраполяції, експертні методи та методи моделювання.

У дисертації було здійснено прогноз за допомогою методу екстраполяції (експоненціального згладжування і екстраполяції тренду), за результатами якого було запропоновано управлінське рішення щодо підвищення потенціалу

конкурентоспроможності промислових підприємств. Автором підтверджено доцільність використання цих методів при прийнятті управлінських рішень щодо підвищення потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств.

У межах запропонованого автором науково-практичного підходу до формування системи контролінгу на промислових підприємствах з метою підвищення ефективності їх управління проведено експертну оцінку потенціалу конкурентоспроможності, яка показала, що за рівнем значущості показників і складових потенціалу найважливішим фактором є виробничий потенціал конкурентоспроможності підприємства. Незважаючи на це можна стверджувати, що кожна зі складових потенціалу конкурентоспроможності є важливим фактором у формуванні загального показника потенціалу конкурентоспроможності промислового підприємства. Відповідно, на кожному з етапів функціонування промислового підприємства залізничного транспорту виникають проблеми, які потребують перманентної генерації ефективного управлінського рішення.

Таким чином, на підставі узагальнених положень теорій і концепцій економіки, менеджменту, маркетингу та логістики для обґрунтування доцільності перманентного удосконалення процесу управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств, автором обґрунтовано необхідність розробки нових методів, механізмів та інструментарію здійснення управлінської діяльності.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було одержано нові науково обґрунтовані результати в галузі економіки та управління підприємствами, які в сукупності вирішують актуальну науково-прикладну проблему вдосконалення управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту України в умовах ринкової трансформації економіки на підставі розробки її методичних, інструментальних та прикладних компонентів, що має важливе практичне значення. Основні висновки дисертації полягають у такому.

1. В роботі обґрунтована, що необхідність вирішення проблем управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання обумовлена підвищенням рівня ефективного державного регулювання, створенням ринку транспортних послуг, забезпеченням технологічної та екологічної безпеки транспорту, активізацією міжнародної діяльності, посилення глобалізаційних та інтеграційних процесів.

2. Аналіз теоретичних аспектів управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств показав, що погодженість і цілеспрямованість організаційних та еволюційних змін забезпечуються процесами управління, які представляють собою планомірний вплив суб'єкта на всі елементи й стадії його функціонування для реалізації поставлених цілей. У зв'язку з цим, в роботі завдання пошуку оптимального компромісу між функціонуванням та управлінням потенціалом конкурентоспроможності є

визначення рівня управлінських ресурсних резервів, достатніх для пошукового маневрування, встановлення найбільш перспективних моделей і ефективних форм правління; а також знаходження оптимальної пропорції розподілу сукупності реальної і потенційної здатності підприємства використовувати наявні та приховані ресурси для досягнення цілей, вирішення завдань по забезпеченню сталого функціонування та розвитку підприємства, що дозволило обґрунтувати доцільність формування системи управління потенціалом конкурентоспроможності та визначити основні його закономірності, тенденції і складові у контексті забезпечення параметрів діяльності підприємства.

3. В роботі систематизовано методи оцінки потенціалу конкурентоспроможності підприємств, визначено переваги та недоліки існуючих методів. Проведене автором дослідження дало змогу зробити висновки про те, що необхідно у повному обсязі вивчати зарубіжний досвід з питань методології управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств, обирати найбільш прийнятні для вітчизняних підприємств, та на цій основі будувати власну систему оцінки потенціалу конкурентоспроможності.

Проаналізовано та визначено основні фактори зовнішнього і внутрішнього середовищ підприємства, які впливають на рівень реалізації та є основою формування складових потенціалу конкурентоспроможності, а саме: виробничої, фінансової, кадрової, інноваційно-інвестиційної, управлінської, науково-дослідної та маркетингової.

4. Проведений аналіз сучасного стану промислових підприємств залізничного транспорту показав, що незважаючи на їх стабільне функціонування існують певні тенденції розвитку, які підтверджують необхідність подальшого використання бенчмаркінгових механізмів в управлінні потенціалом конкурентоспроможності. Розроблено методичний підхід щодо аналітичного дослідження тенденцій динаміки функціонування підприємств, що дозволяє узгоджувати стратегічні управлінські рішення, спрямовані на забезпечення процесу оцінки та формування стратегічних напрямів розвитку потенціалу конкурентоспроможності підприємств.

5. У ході дослідження зроблено висновок, що для забезпечення ефективного управління сучасними підприємствами, необхідне застосування контролінгу як функціонального напрямку економічної роботи, пов'язаного з реалізацією фінансово-економічної функції в управлінні, що забезпечить реалізацію оперативних і стратегічних управлінських функцій. Автором обґрунтовано, що контролінг, є більш гнучкою, у порівнянні з традиційним методами управління, системою, яка дозволяє вирішувати багато задач. Система контролінгу дозволяє визначити всі проблемні місця в роботі підприємства, надати інструментарій для того, щоб усунути їх. Впровадження контролінгу на сучасних вітчизняних підприємствах залізничного транспорту дозволяє значно підвищити їх потенціал конкурентоспроможності.

6. В роботі доведено, що методологічно нерозривно пов'язаної з рішенням проблеми підвищення потенціалу конкурентоспроможності підприємства являється оцінка потенціалу конкурентоспроможності, оскільки на основі такої

оцінки можуть бути зроблені висновки про міру потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Визначена оцінка є відправною основою для розробки заходів з підвищення потенціалу конкурентоспроможності підприємства і в той же час - критерієм результативності цих заходів. Крім того, оцінка потенціалу конкурентоспроможності є методологічною основою для аналізу і, як наслідок, виявлення шляхів підвищення потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Для аналізу потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту автором запропоновано алгоритм методичного підходу щодо оцінки рівня потенціалу конкурентоспроможності, в рамках якого проведено аналіз його за виділеними функціональними складовими.

Автором обґрунтовано, що процес функціонування контролінгу в системі управлінні необхідно розглядати і як елемент оперативного управління підприємством, і як складову стратегічного управління. У зв'язку з цим, запропоновано концептуальні основи управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу, що дозволяє корегувати основні параметри функціонування підприємств та формувати інноваційні управлінські впливи.

7. Прийняття управлінських рішень в рамках управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств зумовлює розробку певної системи дій, яка має складатися в концепцію контролінгу в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств. Проаналізувавши діяльність вітчизняних промислових підприємств, а також позиції сучасних науковців, які досліджують проблеми системи управління підприємствами, можна стверджувати, що концептуальні положення й методичні підходи до формування й використання систем управління вимагають доопрацювання в напрямі їх наближення до сучасних реалій. Результатом цього є запропонований методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту.

8. Автором проведено прогноз за допомогою методу експоненціального згладжування та екстраполяції тренду, також проведено експертну оцінку складових потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту, результати яких показали свою достовірність та адекватність, що дозволило запропонувати заходи щодо практичного їх використання промисловими підприємствами при формуванні управлінських рішень.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Статті в наукових фахових виданнях

1. Чобіток В.І. Методичний підхід щодо оцінки складових потенціалу конкурентоспроможності машинобудівних підприємств / В.І. Чобіток // Вісник економіки, транспорту і промисловості. – 2011. – Випуск 36 – С.223 – 228.

2. Чобиток В.И. Оценка уровня конкурентноспособности отечественных машиностроительных предприятий / В.И. Чобиток // Вісник НТУ «ХПІ». – 2010. - №64 - С.56-62.

3. Чобіток В.І. Контролінгові механізми управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств / В.І. Чобіток // Науковий журнал «Бізнес – інформ». – 2011. - №12 – С. 162-164.

4. Прохорова В.В. Потенціал конкурентоспроможності підприємства: теоретичний аспект / В.В. Прохорова, В.І. Чобіток // Научно – практический журнал «Экономика и управление». – 2011. - №6 – С. 26-34. *(Особистий внесок автора: запропоновано взаємозв'язок між поняттями «потенціал» та «конкурентоспроможність» та визначено поняття «потенціал конкурентоспроможності»)*

5. Чобіток В.І. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств/ В.І. Чобіток // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія «Економіка». – 2010. – Випуск 172. – С. 314-320.

6. Чобиток В.И. Оценочные параметры качества при производстве и реализации промышленных изделий / В.И. Чобиток // Энергосбережение, Энергетика, Энергоаудит. – 2010. - №1(71) – С. 50-54.

7. Чобиток В.И. Сравнение показателей качества как одного из критериев конкурентоспособности в сфере предоставления услуг и производства товаров / В.И. Чобиток, Е.В. Ярмош // Вісник НТУ «ХПІ». – 2006. - №41 - С.100-102. *(Особистий внесок автора: запропоновано схему взаємозв'язку товарів та послуг)*

8. Чобіток В.І. Методи оцінки потенціалу конкурентоспроможності машинобудівних підприємств/ В.І. Чобіток // Научно – практический журнал «Экономика и управление». – 2011. - №5 – С. 168-174.

9. Прохорова В.В. Концептуальні основи управління потенціалом конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах контролінгу/ В.В. Прохорова, В.І. Чобіток // Проблеми системного підходу в економіці. – 2011. - № 39- С. 99-104. *(Особистий внесок автора: розроблено концептуальні основи управління потенціалом конкурентоспроможності підприємства на засадах контролінгу)*

10. Чобіток В.І. Інтегрований підхід щодо моделювання процесу управління потенціалом конкурентоспроможності машинобудівних підприємств [Електронний ресурс] / В.І. Чобіток // Ефективна економіка: електронне наукове видання. – 2011. - № 4. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_4/index.html.

11. Чобіток В.І. Методика формування ад'єктивних рішень в системі управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств на засадах

контролінгу / В.І. Чобіток // Науковий журнал «Бізнес – інформ». – 2012. - №1 – С. 125-128.

12. Чобіток В.І. Формування управлінських рішень на основі прогнозування рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту / В.І. Чобіток // Научно – практический журнал «Экономика и управление». – 2012. - №1 – С. 45-49.

Тези доповідей

13. Чобіток В.І. Концепция совершенствования управления качеством / В.І. Чобіток // Ринкова трансформація економіки постсоціалістичних країн: стан, проблеми, перспективи: матеріали III міжнар. форуму молодих вчених (Том 1), 15-16 травня 2008 р.: тези допов. – Х., 2008. - С. 315-317.

14. Чобіток В.І. Организация управления качеством на предприятии / В.І. Чобіток // Дослідження та оптимізація економічних процесів: труди VI міжнар. наук.-практ. конф. «Оптимум - 2008», 3-5 грудня 2008 р.: тези допов. – Х., 2008. - С. 15-16.

15. Чобіток В.І. Економічний аспект нормативного забезпечення якості технологічних процесів / В.І. Чобіток // Человек – технология – среда: I Междунар. науч.-практ. конф., 15-19 сентября 2009 г.: тезисы докл. – Харьков – Судак, 2009. – С. 43-44.

16. Чобіток В.І. Проблеми машинобудівних підприємств та їх рішення в умовах кризи / В.І. Чобіток // Стратегія і динаміка відтворення основних фондів: тенденції, аспекти, моделі економічного розвитку: матеріали наук.-практ. конф., 20-21 січня 2009 р. – Х., 2009. – С. 43-45.

17. Чобіток В.І. Качество и конкурентоспособность машиностроительной продукции / В.І. Чобіток // XLIV наук.-практ. конф. науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів та співробітників УПА, 15-17 лютого 2010 р.: тези допов. – Х., 2010 р. – С.38-39.

18. Чобіток В.І. Контролінг в системі управління підприємствами машинобудування / В.І. Чобіток // Актуальные вопросы развития предпринимательства: науч. – практ. конф.; 27 октября 2011 г.: тезисы докл. – Симферополь, 2011. – С. 123-127.

19. Чобіток В.І. Потенціал конкурентоспроможності машинобудівних підприємств / В.І. Чобіток // Соціально – економічні проблеми регіонального розвитку: матеріали XIII міжнар. наук. – практ. конф.; 2 грудня 2011 р. – Дніпропетровськ, 2011. - С. 231 -234.

20. Чобіток В.І. Проблеми сучасного машинобудування як об'єктивна необхідність управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств / В.І. Чобіток // Управління розвитком соціально – економічних систем глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: праці XII міжнар. наук. конф. студ. та молод. вчених; частина 1. – Донецьк, 2011. – С. 161-163.

21. Чобіток В.І. Стратегічний та тактичний рівень управління потенціалом конкурентоспроможності підприємства / В.І. Чобіток // Особливості функціонування підприємств України в сучасних економіко –

правових умовах: матер. міжнар. науково – практ. конф.; 7-9 грудня 2011 р. – Дніпропетровськ, 2011. - С. 59-61.

22. Чобіток В.І. Управління потенціалом конкурентоспроможності підприємства в формуванні стратегії поведінки підприємств / В.І. Чобіток // Інноваційні моделі розвитку фінансової, економіко-виробничої, освітньої і соціально-гуманітарної сфер державності: міжнар. наук.-практ. конф.; 14 грудня 2011 р. – Х., 2011. – С. 158-160.

АНОТАЦІЯ

Чобіток В.І. Управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Українська державна академія залізничного транспорту, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Харків, 2012.

Дисертація присвячена науково-теоретичним, методичним і практичним аспектам управління потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту на засадах контролінгу. У роботі визначено сутність поняття «потенціал конкурентоспроможності підприємства» та «контролінг в управлінні потенціалом конкурентоспроможності промислових підприємств», досліджено основні аналітичні підходи та методи оцінки потенціалу конкурентоспроможності підприємств та його функціональних складових.

Автором проведено інтегральну та параметричну оцінку потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств, удосконалено методичний підхід до оцінки рівня потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту з використанням бенчмаркінгових механізмів; запропонована методика оцінки складових потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту; методичний підхід формування управлінських рішень.

Автором проведено оцінку ефективності виявлення резервів і прогнозування тенденцій розвитку потенціалу конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту.

Ключові слова: потенціал конкурентоспроможності підприємства, управління потенціалом конкурентоспроможності підприємства, контролінг, бенчмаркінг, функціональні складові, управлінські рішення, інтегрована модель, кластери підприємств, резерви розвитку потенціалу конкурентоспроможності підприємства.

АННОТАЦИЯ

Чобиток В.И. Управление потенциалом конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта по принципу контроллинга. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 - экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Украинская государственная академия железнодорожного транспорта, Министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины, Харьков, 2012.

Диссертация посвящена научно-теоретическим, методическим и практическим аспектам управления потенциалом конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта с целью повышения эффективности их функционирования. В работе определена сущность понятия «потенциал конкурентоспособности предприятия». Автор понимает под «потенциалом конкурентоспособности предприятия» систему, имеющую внутреннюю структуру, с помощью которой можно выделить существующий, используемый, зарезервированный и избыточный потенциал развития по составляющим, возникающий как показатель взаимодействия производственного и экономического потенциалов, определяющийся с учетом динамики морального и физического износа, уровень которых, в свою очередь, зависит от распределения финансовых ресурсов между поддержкой существующего потенциала и потенциалом развития.

В работе исследованы основные аналитические подходы и методы оценки потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий и его функциональных составляющих, в процессе чего был определен методический инструментарий управления потенциалом конкурентоспособности промышленных предприятий. Проведенные автором исследования дали возможность сделать вывод о том, что основными функциональными составляющими потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий являются производственная, финансовая, кадровая, управленческая, инвестиционно-инновационная, научно-исследовательская и маркетинговая составляющие.

В диссертационной работе систематизированы основные аналитические подходы к диагностике и оценке уровня потенциала конкурентоспособности промышленного предприятия, которые позволяют своевременно оценить состояние предприятия, исходя из анализа как внутренней, так и внешней среды функционирования, и своевременно скорректировать вектор развития предприятия в процессе его производственно-хозяйственной деятельности.

Автором проведена интегральная и параметрическая оценка, а также оценка резервов развития потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта.

Основой для обоснования и принятия управленческого решения относительно формирования потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта является анализ и оценка существующего уровня потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта – как в целом, так и по отдельным составляющим. Начальным этапом является

формирование системы показателей, которые по своей сути отображали бы особенности и закономерности каждой составляющей потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта. Установление формальных связей между исходящими показателями, факторами, влияющими на них, и результатами производственно-хозяйственной деятельности предприятий преобразовывают их в систему, которая дает возможность использовать единую технологическую модель для реализации основных функций управления предприятием. От точности оценки функциональных составляющих потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий во многом зависит степень адекватности оценки потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий в целом.

В исследовании разработана интегрированная модель определения уровня потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта на основе анализа функциональных составляющих с помощью многофакторного корреляционно-регрессионного анализа, который отображает влияние факторов на интегральную оценку потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий, что подтверждает необходимость внедрения мероприятий в рамках системы управления потенциалом конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта.

Предложена методика оценки резервов развития потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий, которая определяет стратегические и тактические аспекты управления потенциалом конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта.

В работе доказано, что деление промышленных предприятий по уровню потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий на три кластера – с высоким, средним, низким уровнем потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий – является основой для построения дискриминантной модели, которая становится основой принятия управленческих решений.

Автором разработан и предложен алгоритм методического подхода к оценке составляющих потенциала конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта, усовершенствован интегрированный подход моделирования управленческих решений; усовершенствован комплекс метода управления предприятием для обеспечения эффективности контроллинга его деятельности; разработаны концептуальные основы и структурно-функциональная модель процесса управления потенциалом конкурентоспособности промышленных предприятий железнодорожного транспорта на принципах контроллинга, предложены этапы методики формирования управленческих решений в системе управления потенциалом конкурентоспособности предприятий железнодорожного транспорта на принципах контроллинга.

Ключевые слова: потенциал конкурентоспособности предприятия, управления потенциалом конкурентоспособности предприятия, контроллинг, бенчмаркинг, функциональные составляющие, управленческие решения, интегрированная модель, кластеры предприятий, резервы развития потенциала конкурентоспособности предприятия.

ANNOTATION

Chobitok V.I. Management potential of competitiveness of industrial enterprises of railway transport on principles of kontrolinga.– On rights for a manuscript.

Dissertation on the competition of scientific degree of candidate of economic sciences on speciality 08.00.04 is an economy and management enterprises (on the types of economic activity).– Ukrainian state academy of railway transport, Department of education and science, young people and sport of Ukraine, Kharkov, 2012.

Dissertation is devoted the nauchno-teoreticheskim, methodical and practical aspects of management potential of competitiveness of industrial enterprises on principles of kontrol³ngu. Essence of concept "Potential of competitiveness of enterprise" and "kontrolling is in-process certain in a management potential of competitiveness of industrial enterprises", basic analytical approaches and methods of estimation of potential of competitiveness of enterprises and his functional constituents are investigational.

An author is conduct the integral and self-reactance estimation of potential of competitiveness of industrial enterprises. An author is improve methodical approach in relation to the estimation of level of potential of competitiveness of industrial enterprises of railway transport with the use of benchmarkingovikh mechanisms; predlozhenna method of estimation of constituents of potential of competitiveness of industrial enterprises of railway transport; methodical approach of forming of administrative decisions.

An author is conduct the estimation of efficiency of exposure of backlogs and prognostication of progress of potential of competitiveness of industrial enterprises of railway transport trends.

Keywords: potential of competitiveness of enterprise, management, kontrolling, potential of competitiveness of enterprise, benchmarking, functional constituents, administrative decisions, computer-integrated model, clusters of enterprises, backlogs of development of potential of competitiveness of enterprise.

Чобіток Вікторія Іванівна

**УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ НА
ЗАСАДАХ КОНТРОЛІНГУ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

Надруковано згідно з оригінал-макетом автора

Відповідальний за випуск

Курочкіна І.Г.

Підписано до друку .04.2012 р.
Папір друкарський (80 г/м²).
Друк – ризографія.
Наклад 100 прим.
Безкоштовно.

Формат 60 x 90 1/16.
Гарнітура Times New Roman.
Обсяг 0,9 ум.-друк. арк.
Зам. № 73

Надруковано в центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
61001, м. Харків, вул. Сумська, 37. Тел. (057) 700 – 53 – 51, 714 – 34 – 26.
<http://www.reyting.lin.com.ua>
e-mail: reyting@lin.com.ua